BOLAGETS FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ KORT OCH LÅNG SIKT – FRAMGÅNGAR OCH UTMANINGAR

Hur har bolagets verksamhet påverkats av läget i omvärlden, vilka kort- och långsiktiga effekter kan identifieras så här långt?

Kortsiktiga effekter: Samhällsomvandlingen i Skellefteå och norra Västerbotten fortsätter att påverka museets verksamhet. Trots en avmattning i den lokala tillväxten kvarstår en hög efterfrågan inom framför allt kulturmiljövård och arkeologi, samtidigt som behoven förändras och delvis förskjuts till andra delar av museets uppdrag.

Museet möter också ökade förväntningar på tillgänglighet, service och förmåga att snabbt anpassa verksamheten till nya behov. Detta märks bland annat inom arkiv- och bildservice, hantering av donationer och publika arrangemang.

Ett mer osäkert omvärldsläge medför ökade krav på krisberedskap, informationssäkerhet och riskhantering. Samtidigt skapar den snabba tekniska utvecklingen, inte minst inom AI, nya möjligheter men också behov av kompetensutveckling, tydligare rutiner och säkerhetsåtgärder.

Långsiktiga effekter: Museet behöver utveckla sin organisatoriska förmåga att möta förändrade samhällsbehov och förväntningar. Det handlar både om att säkerställa rätt kompetens och att utveckla arbetssätt, prioriteringar och interna strukturer.

Förändrade besöksvanor och demografiska förutsättningar ställer också krav på museets långsiktiga relevans. Att nå nya generationer och bredare målgrupper är centralt för att fortsatt vara en angelägen kunskapsinstitution och mötesplats.

Ett förändrat samhällsklimat kan samtidigt innebära ökade förväntningar och utmaningar kopplade till museets arbete med frågor om demokrati, genus, identitet och kulturarv, där museets självständighet och kunskapsbaserade uppdrag är särskilt viktiga.

Den ekonomiska utvecklingen, med ökade fasta kostnader och osäkerhet kring framtida anslagsnivåer, kan på sikt begränsa möjligheterna att utveckla verksamheten och möta nya krav.

Beskriv verksamhetsmässiga framgångar och utmaningar i verksamheten under året, samt på långsikt:

Under året: 2026 har präglats av betydande verksamhetsutveckling och ett fortsatt stort publikintresse. Invigningen av det nya Läroverket har skapat förbättrade förutsättningar för lokalhistorisk forskning och tillgång till museets kunskapsresurser. En ny reception och museibutik har också utvecklat besöksupplevelsen.

Genom Society Expo Exhibition har museet nått nya målgrupper och utvecklat samarbeten med externa aktörer. Även satsningarna på Hålla hus i Nyborg, aktiveringen av friluftsmuseet och utvecklingen av området kring Majorsbostället, med bland annat en ny äppellund, har bidragit till att stärka museets publika verksamhet.

Besöksutvecklingen har varit mycket positiv och visar på ett stort intresse för museets verksamhet.

Samtidigt kvarstår betydande utmaningar. Eftersatt IT-underhåll, brister i den digitala infrastrukturen och behovet av en ny säker och ändamålsenlig webbplats påverkar verksamhetens effektivitet och utvecklingsmöjligheter. Det finns även identifierade brister inom riskhantering, arkiv, föremålshantering och samlingsvård.

Uppsägningen av lokalerna för Stackgrönnans båtmuseum innebär att museet behöver hantera en omfattande samling samtidigt som förutsättningarna för framtida publik verksamhet är osäkra.

På långsikt: En central utmaning är att säkerställa att museets organisation, kompetens och resurser motsvarar uppdragets omfattning och förändrade förutsättningar. Historiskt eftersatta behov inom bland annat samlingsförvaltning, digitalisering och intern infrastruktur behöver hanteras systematiskt och långsiktigt.

Museet behöver stärka sin förmåga att prioritera och utveckla verksamheten utifrån ägardirektiven, samtidigt som den publika relevansen och tillgängligheten för olika målgrupper säkerställs.

Arbetet med en ny långsiktig strategisk plan har påbörjats och ska bidra till tydligare vägval, prioriteringar och utvecklingsinriktningar för verksamheten efter 2027.

Beskriv ekonomiska framgångar och utmaningar under året, samt på lång sikt:

Under året: Museet har genom externa samarbeten och medfinansiering, inte minst kopplat till Society Expo Exhibition, kunnat genomföra större utvecklingsinsatser och publika satsningar som annars hade varit svåra att finansiera inom ordinarie ekonomiska ramar.

Samtidigt har året inneburit ekonomiska utmaningar. Ombyggnationen av Läroverket har medfört högre kostnader än planerat. Ny magasinslösning för föremålen från Stackgrönnans båtmuseum innebär högre kostnader än lokalerna som lämnas och en eventuell publik del skulle innebära ytterligare högre kostnader som inte kan hanteras utan utökade ägaranslag. Därutöver finns betydande behov av investeringar och åtgärder inom IT, informationssäkerhet, lokaler och samlingsförvaltning.

De ekonomiska förutsättningarna påverkas även av organisationens nuvarande bemanning och kompetensfördelning, då resurserna inte alltid motsvarar verksamhetens behov och prioriteringar.

På långsikt: Museets ekonomiska handlingsutrymme riskerar att successivt minska om de årliga uppräkningarna av driftanslagen inte motsvarar kostnadsutvecklingen för personal, lokaler och andra fasta utgifter. En stor andel av budgeten är redan bunden till fasta kostnader, vilket begränsar möjligheterna till omprioriteringar och utvecklingsinsatser.

En ytterligare osäkerhetsfaktor gäller eventuella förändringar av bolagets möjligheter att disponera tidigare års ekonomiska överskott. Dessa medel har varit betydelsefulla för att kunna finansiera utvecklingsinsatser. Begränsningar skulle ytterligare minska museets ekonomiska flexibilitet.

På längre sikt kan utvecklingen medföra behov av organisatoriska förändringar, effektiviseringar och tydligare prioriteringar. Samtidigt behöver museet fortsätta utveckla möjligheterna till kompletterande finansiering och externa samarbeten, utan att det långsiktiga grunduppdraget blir beroende av tillfälliga projektmedel.

Omvärldsanalys. Vilka är de fem (max) prioriterade insatser i verksamheten som ledningen vill se för att möta en föränderlig omvärlds krav och förväntningar.

1. Stärka museets relevans och tillgänglighet i samhället

Utveckla museets förmåga att vara en angelägen och inkluderande kunskapsinstitution och mötesplats. Särskilt fokus behöver riktas mot att nå barn, unga och nya målgrupper samt att stärka museets roll i samhällsutvecklingen genom kulturarv, samtidskonst, forskning och kunskapsförmedling.

2. Utveckla organisationen utifrån uppdrag och förutsättningar

Systematiskt se över organisation, kompetensförsörjning och resursfördelning för att säkerställa att museet har rätt förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag. Arbetet ska bidra till en ändamålsenlig, flexibel och långsiktigt hållbar organisation.

3. Stärka den interna infrastrukturen och den strategiska styrningen

Utveckla hållbara och systematiskt förankrade rutiner, tydligare ansvarsfördelning och gemensamma arbetssätt. Genom arbetet med en ny långsiktig strategisk plan ska museet stärka förmågan att prioritera, följa upp och utveckla verksamheten utifrån uppdrag och tillgängliga resurser.

4. Stärka IT, informationssäkerhet och digital utveckling

Utveckla en säker och ändamålsenlig digital infrastruktur med tydliga rutiner, långsiktig systemförvaltning och stärkt kompetens. Digitaliseringens möjligheter ska samtidigt tillvaratas för att effektivisera verksamheten och öka tillgängligheten till museets kunskap och samlingar.

5. Åtgärda eftersatta behov inom samlingsförvaltning och bevarande

Prioritera långsiktiga insatser inom arkiv, föremålshantering, samlingsvård och riskberedskap. Arbetet ska säkerställa att museets samlingar förvaltas under ändamålsenliga och säkra förhållanden samt att kulturarvet kan bevaras och tillgängliggöras för framtida generationer.

Övriga frågor som bolaget vill lyfta:

Skellefteå museum ser ett behov av och stora möjligheter till ökad samverkan mellan länets kulturinstitutioner generellt och museer specifikt. Ett fördjupat regionalt samarbete skulle kunna stärka kunskapsutbyte, kompetensförsörjning, gemensamma utvecklingsinsatser och effektivare resursanvändning.

Vidare ser Skellefteå museum även ett värde i att tillsammans med Region Västerbotten utveckla en tydligare bild av den regionala nyttan av verksamheten. Genom att synliggöra museets bidrag till kulturmiljövård, forskning, kunskapsutveckling, tillgänglighet och regional attraktionskraft kan verksamhetens betydelse för länets långsiktiga utveckling tydliggöras.

En fortsatt dialog med ägarna om långsiktiga ekonomiska förutsättningar och möjligheterna att möta växande krav inom bland annat digitalisering, säkerhet och samlingsförvaltning är också angelägen.